

דמים, וְזֶה מְצִינוּ בְעֶרְכִין (טו:) גְּבִי לְשׁוֹן-הָרַע. וְעוֹד מְגוֹפָא דְשִׁמְעָתָא דִּיּוֹמָא מוֹכַח כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵנוּ, מִדְּפָרִיף שָׁם וּבְמִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְכוּ' וְדוֹקְרִין אֶת חֲבֵרִיהֶן וְכוּ' עֵי"ש]:

וּמֵאָז וְעַד עַתָּה, בְּכָל יוֹם אָנוּ מְצַפִּים וּמְתַפְלְלִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שִׁיקְרָב אוֹתָנוּ כְּאִשֶּׁר הִבְטִיחָנוּ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְעַל-יְדֵי נְבִיאָיו כְּמָה פְּעָמִים, וְאֵין מִתְקַבֵּלֶת תְּפִלָּתָנוּ לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל בְּבִרְכוֹת (לב:): מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חוֹמָה שֶׁל בְּרוּךְ מִפְּסָקָת בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים: וּבְאַמֶּת לֹא עָלְיוֹ חֶסֶד-וְשָׁלוֹם הוּא תְלוּנָתָנוּ, כִּי אִם עַל עֲצָמָנוּ, כִּי מְצִדּוֹ לֹא יִבְצֹר חֶסֶד-וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּישְׁעִיה (נט א): "הֵן לֹא-קִצְרָה יַד-ה' מִהוֹשִׁיעַ, וְלֹא-כִבְדָּה אֶזְנוֹ מִשְׁמוֹעַ, כִּי אִם-עֲוֹנֹתֵיכֶם" וְגו'. וּבִימֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לױ נִמְצָא בְּגִמְרָא סְנֵהֲדֵרִין בְּפָרְק חֲלָק (צח.) שֶׁהִשִּׁיבוּ לוֹ שֶׁהַיּוֹם אִם בְּקוּלֵי תִשְׁמְעוֹן יָבוֹא מְשִׁיחַ, אִף שְׁלֹא נִשְׁלַם אִזְ עַדִּין זְמַן הַגְּלוּת שֶׁנִּגְזַר עַל יִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִיו אֵלֶּף שָׁנִים בְּגְלוּת כְּמִנְיַן יוֹמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁמְצִינוּ בְּדִבְרֵי חַז"ל (ע"י פִּתְח עֵינַיִם לְהַחֲדִיד"א סְנֵהֲדֵרִין צח. בִּשְׁם הַזֹּוה"ק) עִם כָּל זֶה הִזָּה כַּח הַתְּשׁוּבָה מְבִטֵל אֶת הַגְּזֵרָה. וְכָל שָׁכֵן בְּזִמְנָנוּ שֶׁזֶה יוֹתֵר מִשְׁמוֹנָה מֵאוֹת שָׁנָה שְׁכָלָה הַיּוֹם הַנִּ"ל, וְאֵין הַסְּפָה כִּי אִם מְצִדֵּינוּ, שֶׁבְּעֲוֹנוֹתֵינוּ הִרְבִּים אֵין אָנוּ מְנִיחִים לוֹ שִׁישְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכָנוּ:

לוח יומי: שנה פשוטה — ב תשרי. ב שבט. ב סיון. שנה מעוברת — ב תשרי. יב שבט. כא אייר.

וּכְאִשֶּׁר נִחְפְּשָׁה דְרִכֵּינוּ וְנִחְקוֹרָה אֵיזָה עֲוֹנוֹת הֵם מִהַעֲקָרִים הַגְּדוֹרְמִים לְאֲרִיכַת גְּלוּתָנוּ, נִמְצָאִים הִרְבֵּה. אִךְ חֲטָא הַלְּשׁוֹן הוּא עַל כָּלוּ, מִפְּנֵי כְּמָה טְעָמִים: אֶחָד, כִּיּוֹן שֶׁזֶה הִזָּה הַעֲקָר לְסִבַּת גְּלוּתָנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵנוּ מְגִמְרָא יוֹמָא וּמִירוּשְׁלָמִי הַנִּ"ל. אִם כֵּן, כָּל כְּמָה שְׁלֹא נִרְאָה לְתַקֵּן זֶה הַחֲטָא, אִיךְ תּוֹכַל לְהִיּוֹת גְּאֻלָּה, כִּיּוֹן שֶׁזֶה הַחֲטָא פָּגַם כָּל-כָּף שְׁעַל-יְדֵי זֶה גְּלוּתָנוּ מֵאַרְצָנוּ, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁאֵינוּ מְנִיחָנוּ לָבוֹא לְאַרְצָנוּ:

וְעוֹד, הֲלֹא יָדוּעַ הוּא שֶׁנִּגְזַר עָלֵינוּ גְלוּת מְכַבֵּר מֵעַתָּה מְעַשֶּׂה הַמְּרַגְּלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתִהֲלִים (קו כו-כו): "וַיִּשָּׂא יְדוֹ לָהֶם, לְהַפִּיל אוֹתָם וְגו' בְּגוֹיִם, וּלְזוֹרְתָם בְּאַרְצוֹת", וְכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם וְהַרְמַב"ן בְּחַמֶּשׁ פָּרֶשֶׁת שְׁלַח (כַּמְדַּבֵּר יד א). וְחֲטָא הַמְּרַגְּלִים הֲלֹא הִזָּה עוֹן לְשׁוֹן-הָרַע, וְכְמוֹ דְאֵיתָא בְּעֶרְכִין (טו.), אִם כֵּן, אָנוּ מְכַרְחִין לְתַקֵּן זֶה הַחֲטָא קִדָּם הַגְּאֻלָּה:

וְעוֹד, נִמְצָא מְפָרֵשׁ שְׁעוֹן זֶה גוֹרֵם שִׁיְהִיו יִשְׂרָאֵל נִרְדִּים בְּפָרְךְ, מִמָּה שֶׁכָּתוּב

בְּפָרִשְׁת שְׁמוֹת (כ יד): "אֲכַן נֹדַע הַדְּבָר", וְעַיִן בְּפָרוּשׁ רַש"י שָׁם. וְעוֹד נִמְצָא מְפָרֵשׁ בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת תַּצָּא (דב"ר ו יד): אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: בְּעוֹלָם-הַזֶּה עַל-יְדֵי שְׁהִיָּה לְשׁוֹן-הָרַע בֵּינֵיכֶם סִלְקָתִי שְׁכִינָה מִבֵּינֵיכֶם, אֲבָל לְעֵתִיד לָבוֹא וְכו'. וְעוֹד מְקַרָּא מְפָרֵשׁ בְּפָרִשְׁת בְּרָכָה (דברים לג ה): "וַיְהִי בִישְׁרוּן מֶלֶךְ, בְּהַתְּאַסֵּף רָאשֵׁי עַם יַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל", וּפְרִשׁ רַש"י שָׁם וְהוּא מְאָמַר הַסְּפָרִי: שְׁאִימְתִי הוּא מֶלֶךְ בִּישְׁרוּן, דְּוָקָא כְּשֶׁהֵם בְּיַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲגִדוֹת אֲגִדוֹת, וַיְדוּעַ דְּדָבָר זֶה רָגִיל לָבוֹא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן-הָרַע:

וְלָבַד זֶה, הֵיאָף יְכוּלוֹת לְחוּל עָלֵינוּ בְּרִכּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁאֲנוּ מְקוּיִם לְזֶה, בֵּינּוֹן דְּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אָנוּ מְרַגְלִים בְּחֻטָּא זֶה, הֵלֹא יֵשׁ עַל זֶה אַרוּר מְפָרֵשׁ בְּתוֹרָה (דברים כז כד): "אַרוּר מִכָּה רַעְהוּ בְּפִתְרָ" שֶׁהוּא קָאִי עַל לְשׁוֹן-הָרַע כְּמוֹ שְׁפִרֵשׁ רַש"י שָׁם, וְלָבַד שְׁאָר אַרוּרֵין שֵׁישׁ שָׁם עוֹד עַל זֶה, כְּמִבְּאָר לְקַמֵּן בְּסוּף הַפְּתִיחָה, עַיִן שָׁם:

וְלָבַד זֶה, הֵלֹא יְדוּעַ הוּא מְגַמְרָא דְעַרְכֵין (טו:) הַנ"ל, שְׁגָדַל הָעוֹן הַזֶּה הוּא עַד אֵינן שְׁעוֹר, עַד שְׁאֲמָרוּ עָלָיו שֶׁהוּא כְּכוֹפֵר בְּעַקֵּר חֶסֶד-וְשְׁלוֹם. וְאֲמָרוּ בִירוּשְׁלָמִי דְפָאָה (פּרָק א הִלְכָה א) שְׁנַפְרָעֵין מִן הָאָדָם עֲבוּר זֶה הָעוֹן בְּעוֹלָם-הַזֶּה וְהַקְּרָן קִימַת לְעוֹלָם-הַבָּא:

וְעַיִן לְקַמֵּן בְּפִתְיָחָה וּבְסְפָרִי שְׁמִירַת הַלְשׁוֹן, שָׁם הָעֵתְקָנוּ כָּל מְאֲמָרֵי הַש"ס וְהַמְדַרְשִׁים וְהַזִּהָר הַקְּדוֹשׁ הַנּוֹזְכֵרִים בְּעַנְיָן זֶה, וּמִי שֵׁיעַיִן וַיִּתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בָּהֶם תְּסַמֵּר שְׁעָרוֹת רִאשׁוֹ מִגְדַל הָעוֹן:

לוח יומי: שנה פשוטה — ג תשרי. ג שבט. ג סיון. שנה מעוברת — ג תשרי. יג שבט. כב אייר.

וְנִרְאָה פְּשׁוּט שֶׁהַטַּעַם שֶׁהַחֲמִירָה הַתּוֹרָה כָּל-כָּף בְּזֶה הָעוֹן, מְשׁוּם שְׁמַעוֹרֵר בְּזֶה הַרְבֵּה אֶת הַמְּקַטְרֵג הַגָּדוֹל עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי זֶה הוֹרֵג כְּמָה אֲנָשִׁים בְּכַמָּה מְדִינוֹת. וְזֶה לְשׁוֹן הַזִּהָר הַקְּדוֹשׁ פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי (רסד:) * אֵית

* תְּרַגּוּם: יֵשׁ רוּחַ אַחַת שְׁעוֹמֶדֶת עַל כָּל אוֹתָם בְּעַלֵי לְשׁוֹן-הָרַע, וְכֹאֲשֶׁר מִתְעוֹרְרִים בְּגֵי אָדָם בְּלְשׁוֹן-הָרַע, אוֹ אָדָם אַחַד שְׁמַתְעוֹרֵר בְּלְשׁוֹן-הָרַע, אִזּוֹ מִתְעוֹרְרַת אוֹתָהּ הַרוּחַ רַעָה הַטְּמָאָה שְׁלֹמְעֵלָה, הַנִּקְרָאת סְכְסוּכָא, וְהִיא שׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הַלְשׁוֹן-הָרַע שְׁפִתְחוּ בָּהּ בְּגֵי הָאָדָם, וְהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה וְגוֹרֶמֶת בְּאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, מוֹת וְחָרֵב וְהָרַג בְּעוֹלָם. אוֹי לְאוֹתָם שְׁמַתְעוֹרְרִים לְאוֹתוֹ צַד הָרַע, וְלֹא שׁוֹמְרִים עַל פִּיהֶם וְלִשְׁוֹנָם, וְלֹא חוֹשְׁשִׁים עַל זֶה. וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁבְּהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֹמְטָה תְּלוּיָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֹמְעֵלָה, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע וְכו'.